

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 223/2019-17

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 4. júna 2019 predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátom JUDr. Romanom Fulkom, Podtatranského 2, Košice, vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 17 ods. 2 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 5 ods. 1 písm. a) a ods. 4 a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd oznámením Okresného súdu Prešov sp. zn. 4 T 75/2013 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a pre nedostatok právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky na jej prerokovanie.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 4. decembra 2018 doručená ústavná sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta

porušenie svojich základných práv podľa čl. 17 ods. 2 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 5 ods. 1 písm. a) a ods. 4 a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) oznámením Okresného súdu Prešov (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 4 T 75/2013 (ďalej len „napadnuté oznámenie“).

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ bol rozsudkom okresného súdu sp. zn. 4 T 75/2013 zo 7. februára 2018 uznaný vinným zo zločinu ublíženia na zdraví podľa § 138 písm. i) Trestného zákona. Okresný súd podľa § 44 Trestného zákona upustil od uloženia súhrnného a ďalšieho trestu, pretože pokladal nepodmienečný trest odňatia slobody, ktorý bol sťažovateľovi uložený rozsudkom Okresného súdu Košice I sp. zn. 7 T 10/2005 z 2. mája 2012 vo výmere 5 rokov za skutok kvalifikovaný podľa § 234 ods. 2 Trestného zákona účinného do 31. decembra 2005, a nepodmienečný trest odňatia slobody vo výmere 12 rokov, ktorý bol sťažovateľovi uložený rozsudkom Okresného súdu Michalovce sp. zn. 8 To 68/2016 z 24. júna 2016 za skutok kvalifikovaný podľa § 172 ods. 2 Trestného zákona účinného od 1. januára 2006, na ochranu spoločnosti a jeho nápravu za dostatočné.

3. Proti rozsudku okresného súdu zo 7. februára 2018 podal prokurátor Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky odvolanie, o ktorom rozhodol Krajský súd v Prešove uznesením sp. zn. 3 To 12/2018 z 21. júna 2018 tak, že ho zamietol.

4. Sťažovateľ 26. júla 2018 podal okresnému súdu návrh na započítanie väzby a trestu podľa § 414 ods. 1 Trestného poriadku z dôvodov podľa § 45 ods. 1 Trestného zákona, „*ktorým sa domáhal započítania do aktuálneho trestu 12 rokov (Okresný súd Michalovce - vec - sp. zn. 3 T/120/2014) aj väzbu a trest už vykonané v konaní vedenom na Okresnom súde Košice I pod sp. zn. 7 T 10/2005...*“.

5. Okresný súd vybavil predmetný návrh sťažovateľa napadnutým oznámením, ktoré nie je označené dátumom vydania a v ktorom okresný súd oznámil, že „*nakoľko v trestnom konaní vedenom na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 4 T 75/2013 mu trest odňatia*

slobody nebol uložený, keďže od uloženia súhrnného a ďalšieho trestu bolo upustené, nie je možné započítanie väzby a trestu tak ako žiada vo svojej žiadosti. “. Napadnuté oznámenie bolo sťažovateľovi doručené 8. októbra 2018.

6. Sťažovateľ uvádza, že aktuálne vykonáva trest odňatia slobody vo výmere 12 rokov, ktorý mu uložil Okresný súd Michalovce rozsudkom z 5. mája 2016. Poukazuje na to, že okresný súd vo výrokovej časti rozsudku zo 7. februára 2018 *«upustil od uloženia súhrnného trestu nielen vo vzťahu ku konaniu na Okresnom súde Michalovce pod sp. zn. 3 T 120/2014, ale aj vo vzťahu ku konaniu na Okresnom súde Košice I pod sp. zn. 7 T 10/2005.*

19. Druhá veta ustanovenia § 45 ods. 1 Tr. zák. reglementuje: „... Rovnako sa postupuje, ak súd upustí od uloženia súhrnného trestu alebo ďalšieho trestu.“

To znamená, že bolo povinnosťou Okresného súdu v Prešove započítať sťažovateľovi do aktuálne vykonávaného trestu aj dobu strávenú vo väzbe a výkone trestu v konaní vedenom na Okresnom súde Košice I pod sp. zn. 7 T 10/2005.

20... konštatovanie okresného súdu v oznámení, že nie je možné započítanie väzby a trestu tak, ako to žiadal sťažovateľ v návrhu z 26. 7. 2018, lebo mu trest odňatia slobody nebol uložený, keďže od uloženia súhrnného trestu bolo upustené, je v extrémnom rozpore s druhou vetou § 45 ods. 1 Tr. zák.

23. Vo veci vedenej na Okresnom súde Košice I pod sp. zn. 7 T 10/2005 bol sťažovateľ odsúdený na trest odňatia slobody vo výmere 5 rokov. Z tohto trestu sťažovateľ vykonal pobytom vo väzbe a vo výkone trestu okolo 44 mesiacov a následne bol podmienene prepustený na slobodu.

24. Okresný súd Prešov oznámením sp. zn. 4 T 75/2013 porušil práva sťažovateľa na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 Ústavy a čl. 5 ods. 1, písm. a), ods. 4 Dohovoru a princíp zákonnosti trestných činov a trestov, pretože nezapočítal sťažovateľovi väzbu a trest vykonanú v konaní vedenom na Okresnom súde Košice I pod sp. zn. 7 T 10/2005 do aktuálne uloženého trestu.».

7. Sťažovateľ argumentuje, že okresný súd v napadnutom oznámení aplikoval a vykladal § 45 ods. 1 Trestného zákona svojvoľne a v extrémnom rozpore s princípom

spravodlivosti. Z uvedeného ustanovenia podľa sťažovateľa jednoznačne vyplýva, že k započítaniu väzby a trestu má dôjsť aj vtedy, keď súd upustil od uloženia súhrnného trestu alebo ďalšieho trestu. Podľa sťažovateľa porušenie princípu spravodlivosti je očividné, keďže okresný súd rozsudkom zo 7. februára 2018 „*upustil od uloženia súhrnného trestu vzhľadom na rozsudok Okresného súdu Košice I z 2. 5. 2012... a vzhľadom na rozsudok Okresného súdu Michalovce z 5. 5. 2016... sťažovateľovi bola započítaná doba strávená vo väzbe do uloženého trestu len z konania Okresného súdu Michalovce sp. zn. 3 T 120/2014.*“.

8. Na základe všetkých uvedených skutočností sťažovateľ žiada, aby ústavný súd v jeho veci nálezom takto rozhodol:

„1. Základné práva (sťažovateľa)... na osobnú slobodu a princípu zákonnosti trestných činov a trestov podľa čl. 17 ods. 2 Ústavy... a čl. 5 ods. 1 písm. a), ods. 4 Dohovoru... a práva na spravodlivé súdne konanie a súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy... a čl. 6 ods. 1 Dohovoru... Oznámením Okresného súdu Prešov sp. zn. 4 T/75/2013 boli porušené.

2. Oznámenie Okresného súdu Prešov sp. zn. 4 T/75/2013 zrušuje a vec vracia Okresnému súdu Prešov na ďalšie konanie.

3. (Sťažovateľovi)... priznáva primerané zadosťučinenie v sume 5000 Eur, ktoré je Okresný súd Prešov povinný vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. (Sťažovateľovi)... priznáva náhradu trov právneho zastúpenia, ktoré je Okresný súd Prešov povinný vyplatiť na účet advokáta... do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

9. Návrh na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia sťažovateľ odôvodňuje takto:

„30. V okolnostiach danej veci by nepriznanie primeraného finančného zadosťučinenia bolo nespravodlivé...

32. Porušenie práv sťažovateľa bolo osobitne hrubé a svojvoľné. Satisfakcia má zmierniť prežitý stres, pocit bezmocnosti, narušenie viery v spravodlivosť, neistotu a úzkosť. ... sťažovateľovi nebola započítaná doba strávená vo väzbe a výkone trestu cca 44

mesiacov. Vnútorne pocity krivdy, ktorým je sťažovateľ vystavený, sú nepochybne hodné odškodnenia.“

II.

10. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

11. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

12. Dňa 1. marca 2019 nadobudol účinnosť zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) v čl. I § 1 až § 13 a § 16 až § 28 a § 32 až § 248 a § 250 a § 251. V zmysle § 246 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde sa tento zákon použije aj na konania začaté do 28. februára 2019, pričom právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali do 28. februára 2019, zostávajú zachované. Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti, ktorá bola doručená ústavnému súdu 4. decembra 2018, postupoval v súlade s príslušnými ustanoveniami zákona o ústavnom súde.

13. Ústavný súd podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

14. Ústavný súd môže podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,

- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

15. Podľa § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak o ochrane základných práv a slobôd sťažovateľa vo veci, ktorej sa ústavná sťažnosť týka, je príslušný rozhodovať iný súd, ústavný súd uznesením ústavnú sťažnosť odmietne pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

16. Podľa čl. 17 ods. 2 ústavy nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Nikoho nemožno pozbaviť slobody len pre neschopnosť dodržať zmluvný záväzok.

17. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

18. Podľa čl. 5 ods. 1 dohovoru každý má právo na slobodu a osobnú bezpečnosť. Nikoho nemožno pozbaviť slobody okrem nasledujúcich prípadov, pokiaľ sa tak stane v súlade s konaním ustanoveným zákonom:

- a) zákonné uväznenie po odsúdení príslušným súdom.

19. Podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru každý, kto bol pozbavený slobody zatknutím alebo iným spôsobom, má právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd urýchlene rozhodol o zákonnosti jeho pozbavenia slobody a nariadil prepustenie, ak je pozbavenie slobody nezákonné.

20. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

III.

21. Podstata ústavnej sťažnosti sťažovateľa spočíva v tvrdení, že okresný súd porušil označené práva podľa ústavy a dohovoru tým, že arbitrárne aplikoval a interpretoval § 45 ods. 1 Trestného zákona. Na základe tejto aplikácie a výkladu dospel okresný súd k záveru, že nemožno započítať väzbu a trest tak, ako to navrhol sťažovateľ vo svojom návrhu.

22. Pri posudzovaní ústavnej sťažnosti ústavný súd vychádzal z princípu subsidiarity, na ktorom je založená jeho právomoc rozhodovať o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy. Zmysel a účel subsidiárneho postavenia ústavného súdu pri ochrane základných práv a slobôd spočíva v tom, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Právomoc ústavného súdu predstavuje v tomto kontexte *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ku ktorého uplatneniu dôjde až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popretie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu, ktorého právne dôsledky sú premietnuté do § 56 ods. 2 a do § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde (m. m. III. ÚS 149/04).

23. Podľa § 414 ods. 1 Trestného poriadku o započítaní väzby a trestu rozhodne predseda senátu uznesením. Väzba sa započítava podľa stavu ku dňu nariadenia výkonu trestu, a to od času, keď osobná sloboda obvineného bola obmedzená.

24. Podľa § 414 ods. 2 Trestného poriadku proti uzneseniu podľa odseku 1 je prípustná sťažnosť.

25. Predmetom prerokúvanej veci je otázka započítania väzby alebo trestu – hmotnoprávne podmienky pre započítanie väzby a trestu sú vymedzené v § 45 Trestného zákona. Procesný postup, v rámci ktorého dochádza k rozhodnutiu vo veci započítania väzby a trestu, je vymedzený v § 414 Trestného poriadku.

26. Vychádzajúc z § 414 Trestného poriadku – o započítaní väzby a trestu rozhoduje predseda senátu v zásade *ex offico* podľa stavu ku dňu nariadenia výkonu trestu, a to od času, keď osobná sloboda obvineného bola obmedzená. Nie je vylúčené, aby o tejto veci rozhodol aj na podnet napr. odsúdeného. Vo veci započítania väzby a trestu rozhoduje predseda senátu uznesením, proti ktorému je prípustná sťažnosť. Výkladom § 414 ods. 1 Trestného poriadku možno dospieť k záveru, že uznesením rozhodne predseda senátu o započítaní väzby a trestu, ale aj o tom, že väzba a trest sa nezapočítava. Proti uzneseniu podľa § 414 ods. 1 Trestného poriadku je prípustná sťažnosť – v ktorej možno namietať, že väzba alebo trest neboli započítané v rozsahu, v akom mali byť započítané, prípadne možno namietať to, že väzba alebo trest neboli započítané vôbec. Predmetný výklad § 414 ods. 1 Trestného poriadku podporuje aj rozhodovacia prax všeobecných súdov – napr. uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 1 Tost 5/2008 a sp. zn. 4 Tost 14/2015, ktorými najvyšší súd rozhodoval o sťažnostiach proti uzneseniam predsedov senátov, ktorými títo nezapočítali väzbu, resp. zadržanie do trestu odňatia slobody.

27. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ podal okresnému súdu návrh na započítanie väzby a trestu. Tento návrh vybavil okresný súd napadnutým oznámením, v ktorom uviedol, že väzbu a trest nemožno započítať spôsobom, ktorý žiadal sťažovateľ. Ústavný súd, vychádzajúc zo znenia § 414 ods. 1 Trestného poriadku, dospel k záveru, že okresný súd neuplatnil svoju právomoc riadne, pretože o návrhu sťažovateľa nerozhodol uznesením, proti ktorému by zároveň bola prípustná sťažnosť. Uvedenú skutočnosť sťažovateľ v ústavnej sťažnosti nenamieta, ústavný súd sa však touto otázkou zaoberal v rozsahu skúmania procesných podmienok konania pred ústavným súdom, v tomto prípade toho, či ústavný súd má právomoc rozhodnúť v predmetnej veci.

28. Ústavný súd vo svojich skorších rozhodnutiach (II. ÚS 599/2016, II. ÚS 222/2017) rozhodol o porušení základného práva na súdnu ochranu (na prístup k súdu) podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru iným zásahom všeobecného súdu, ktorý spočíval v tom, že najvyšší súd nerozhodol uznesením o odmietnutí odvolania, ktoré považoval za podané oneskorene, ale na odvolanie neprihliadal a vybavil ho len listom (porovnaj tiež m. m. I. ÚS 106/2016). Aktuálne prerokúvaná vec je podobná – okresný súd o návrhu sťažovateľa na započítanie väzby a trestu nerozhodol uznesením, ako to predpokladá § 414 ods. 1 Trestného poriadku, ale podanie (návrh) sťažovateľa vybavil formou listu. Napriek tejto podobnosti so spomenutými prípadmi ústavný súd nerozhodol o porušení označených práv podľa ústavy a dohovoru napadnutým oznámením okresného súdu. Ústavný súd vychádzal v prvom rade z toho, že sťažovateľ v ústavnej sťažnosti nenamietal to, že okresný súd mal rozhodnúť uznesením. V tomto smere ústavný súd zdôrazňuje, že je viazaný rozsahom a dôvodmi návrhu na začatie konania (porovnaj § 45 zákona o ústavnom súde). Ústavný súd tiež prihliadol na to, že sťažovateľ má k dispozícii právny prostriedok nápravy v systéme všeobecného súdnictva – táto skutočnosť odlišuje vec sťažovateľa od citovaných prípadov, v ktorých išlo o podanie odvolaní, ktoré sú časovo ohraničené uplynutím lehoty na podanie odvolania. V sťažovateľovej veci vzniknutý nezákonný stav možno napraviť tak, že okresný súd rozhodne uznesením o návrhu sťažovateľa na započítanie väzby a trestu. Alternatívne – vzhľadom na to, že započítanie väzby a trestu nie je obmedzené procesnou lehotou, sťažovateľ môže opakovane podať návrh na započítanie väzby a trestu s tým, že okresný súd bude povinný rozhodnúť uznesením v zmysle právneho názoru ústavného súdu vysloveného v tomto uznesení.

29. Na tomto základe ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) a podľa § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

30. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľa v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 4. júna 2019